30.11.2021

Valtion lainat ja niiden korot Kirjallinen lausunto HE 146/2021 vp / HE 216/2021 vp

Eduskunta, Valtiovarainvaliokunta, Verojaosto

1 Yleistä

Valtiokonttori vastaa valtion velanhallintaan liittyvistä käytännön toimista. Valtiovarainministeriö vastaa velanhallinnan strategisista linjauksista. Valtion velanhallintaan määritellään kuuluvaksi valtion lainanotto, velan hallinnointi, kassavarojen sijoittaminen ja riskienhallinta. Lisäksi Valtiokonttori pitää yllä valtionvelkaan liittyviä tilastoja ja vastaa valtion luottoluokituslaitossuhteista. Valtionvelka on osa Suomen julkisen talouden velkaa.

2 Valtion velanhallinta vuonna 2021

2.1 Uutta velkaa edellisvuotta vähemmän

Valtion lainanoton avulla maksetaan takaisin erääntyvä valtionvelka ja katetaan valtion budjetin mahdollinen alijäämä. Lainanoton tavoitteena on tyydyttää valtion rahoitustarve kustannustehokkaasti ja tavalla, joka mahdollistaa rahoituksen saatavuuden kaikissa olosuhteissa. Samalla huolehditaan siitä, että valtionvelan koroista ja erääntymisistä aiheuttava rasitus valtiontalouteen jakautuu tasaisesti ja ennustettavasti.

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

Sörnäisten rantatie 13, Helsinki | PL 14, 00054 VALTIOKONTTORI
Puh. 0295 50 2000, Faksi 0295 50 3333, www.valtiokonttori.fi

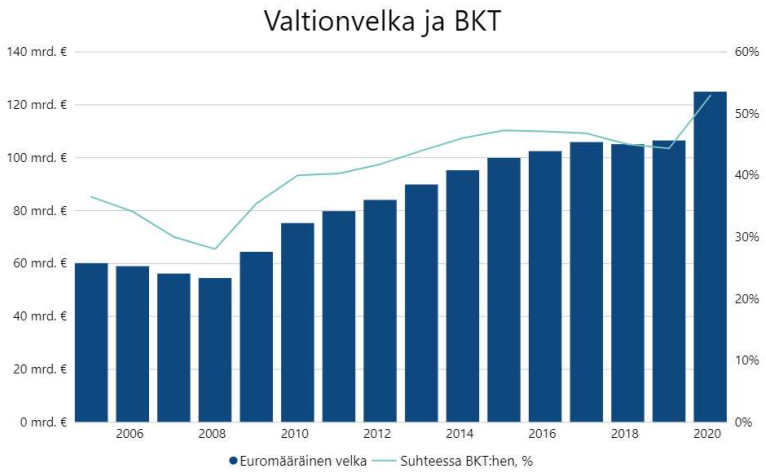

Lähde: Valtiokonttori

Vuoden 2021 talousarvion ja lisätalousarvioiden mukaan Suomen valtio ottaa 11,7 miljardia euroa uutta lainaa (nimellisarvoinen nettolainanotto). Täydennettynä erääntyvien ja uudelleen rahoitettavien lainojen osuudella velanoton kokonaismäärä on 35,8 miljardia euroa, mikä sisältää sekä pitkän että lyhyen yli vuodenvaihteen ulottuvan varainhankinnan osuudet. Vuoden lopulla budjettitalouden velkakanta olisi talousarvioihin perustuen 135,3 miljardia euroa. Valtion hyvän maksuvalmiusaseman vuoksi valtion toteutuva nettolainanotto tulee kuitenkin olemaan merkittävästi arvioitua lainanottotarvetta pienempi vuonna 2021.



Kuva sisältää liikkeellä olevan valtionvelan vuosittaiset kuoletukset. Tilastotietokannassa on myös korkomenot.

Lähde: Valtiokonttori

Budjettitalouden korkokuluiksi arvioidaan 0,57 miljardia euroa vuonna 2021. Huolimatta budjettivelan viime vuosina koetusta nopeasta kasvusta poikkeuksellisen alhainen korkotaso on toistaiseksi pitänyt valtion korkokulut laskevalla uralla.

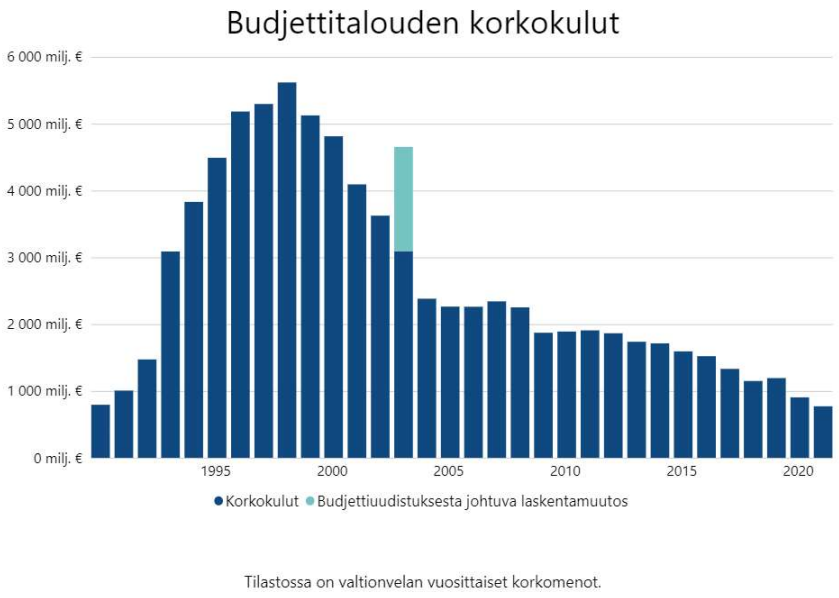

Lähde: Valtiokonttori

2.2 Varainhankintaa euroissa ja dollareissa

Suomen valtio noudattaa lainanotossaan viitelainastrategiaa, jonka mukaan pääosa velasta otetaan euromääräisten viitelainojen muodossa. Valtion tarkoituksena on laskea liikkeeseen joka vuosi kolme uutta sarjaobligaatioita, jotka heti liikkeeseenlaskuvaiheessa saavuttavat viitelainalta vaadittavan koon (EUR 3 miljardia), jälkimarkkinoiden likviditeetin ja laajan sijoittajapohjan. Ulkomaanvaluutanmääräinen lainanotto on valtiolle täydentävää varainhankintaa. Laskiessaan liikkeeseen lainoja muissa valuutoissa kuin euroissa valtio suojautuu aina valuuttakurssiriskiltä. Koko valtionvelka on suojaustoimenpiteiden jälkeen euromääräistä.

Valtion varainhankintaoperaatioita on toteutettu tasaisesti vuoden 2021 aikana. Helmikuussa valtio laski liikkeeseen uuden vuonna 2052 erääntyvän 30-vuotisen euroviitelainan, jonka koko oli 3 miljardia euroa. Vuoden toisen pitkän viitelainan liikkeeseenlasku ajoittui toukokuulle, jolloin Suomen valtio laski markkinoille uuden kymmenvuotisen viitelainan. Lainan koko oli 3 miljardia euroa.

Vuoden kolmas viitelaina laskettiin liikkeeseen elokuussa. Viiden vuoden viitelainaa myytiin markkinoille 3 miljardin euron edestä. Lisäksi valtio on järjestänyt vuoden 2021 aikana euromääräisiä viitelainahuutokauppoja, joilla on kasvatettu jo aikaisemmin liikkeeseen laskettujen sarjalainojen lainakantoja.

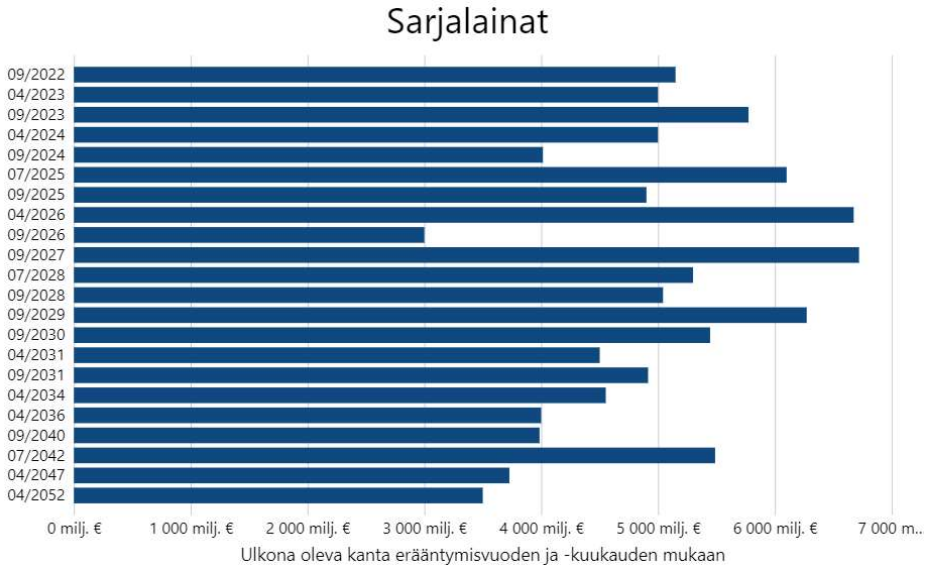

Lähde: Valtiokonttori

Lyhytaikaista eli alle vuoden mittaista lainanottoa toteutetaan valtion velkasitoumuksilla. Näillä katetaan vuoden varainhankintatarpeesta reilut 40 prosenttia. Valtion velkasitoumuksia lasketaan liikkeeseen euromääräisinä ja dollarimääräisinä. Velkasitoumusten liikkeeseenlaskujen ajoitukseen vaikuttavat sekä valtion likviditeettiasema että sijoittajakysyntä.

2.3 Valtion maksuvalmiusasema hyvällä tasolla

Valtiokonttori on vastuussa valtion kassanhallinnasta. Kassanhallinnan tärkein tehtävä on valtion maksuvalmiuden hoito ja turvaaminen. Kassanhallinnassa joko sijoitetaan kassavaroja tai otetaan rahamarkkinoilta lyhytaikaista lainaa kulloisenkin tilanteen mukaan.

Valtion virastot syöttävät Valtiokonttorin hallinnoimaan kassaennustejärjestelmään tulo- ja menoennusteensa. Valtiokonttori seuraa ennusteiden avulla koko valtion tulo- ja menovirtoja sekä maksuvalmiutta ja varmistaa, että valtion rahat riittävät joka tilanteessa.

Koronakriisin puhjettua keväällä 2020 valtio kasvatti kassapuskuriaan merkittävästi yli 10 miljardilla eurolla. Vuonna 2021 valtio on jatkanut poikkeuksellisen

suuren likviditeettipuskurinsa sopeuttamista kohti normaalimpaa kassan kokoa. Marraskuun lopussa valtion likvidikassassa oli varoja yli 7 miljardia euroa. Kassan koko on edelleen normaaliaikojen 4-5 miljardin euron keskitasoa korkeampi.



Lähde: Valtiokonttori

3 Vuoden 2022 näkymät

Valtion vuoden 2022 talousarvioesityksen ja täydentävän esityksen perusteella uutta velkaa esitetään otettavaksi 7 miljardia euroa.

Budjettitalouden korkokuluiksi arvioidaan 0,5 miljardia euroa vuonna 2022. Huolimatta budjettivelan viime vuosina koetusta nopeasta kasvusta poikkeuksellisen alhainen korkotaso on toistaiseksi pitänyt valtion korkokulut laskevalla uralla.

Lainanotto tullaan toteuttamaan Suomen valtion viitelainastrategiaa noudattaen. Pääosa pitkästä velasta otetaan euromääräisten viitelainojen muodossa.

4 Tietoa luottoluokituksista

Luottoluokitus on luottoluokituslaitoksen näkemys lainanottajan kyvystä ja tahdosta selviytyä taloudellisista velvoitteistaan. Päättäessään valtion luottoluokituksesta luottoluokittajat arvioivat mm. kansantalouden tilaa, julkisen talouden kuntoa ja poliittista järjestelmää.

Luottoluokittajat ilmoittavat arvionsa lainanottajaan liittyvistä luottoriskeistä kirjainyhdistelmällä, joista AAA kuvaa korkeinta mahdollista pitkäaikaisen velan luottoluokitusta. Sijoittajat hyödyntävät luottoluokituksia arvioidessaan sijoituksiin liittyviä riskejä.

Suomen valtio ostaa luottoluokituspalveluja kahdelta luottoluokituslaitokselta, jotka ovat Fitch Ratings ja S & P Global Ratings. Pitkän velan osalta Suomen valtion luottoluokitukset molemmilta luokittajilta ovat AA+ vakain näkymin. Edellisten lisäksi on myös muita luokituslaitoksia, jotka osoittavat Suomen valtiolle luottoluokituksia. Luottoluokitukset tarjoavat Suomen valtion obligaatioista kiinnostuneille sijoittajille kolmannen osapuolen arvion Suomen valtiontalouden tilasta.

Luokituslaitokset julkaisevat vuosittain Suomea koskevia analyysejä rahoitusmarkkinaosapuolten käyttöön. Suomen valtion luottoluokitussuhteista vastaavana tahona Valtiokonttori julkaisee luokituslaitosten analyysit ja mahdolliset luokituspäätökset omilla verkkosivuillaan.

Lisätietoa valtion velasta ja velanhallinnasta osoitteessa:

www.valtionvelka.fi